

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
หลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อยอดเพื่อวุฒิบัตร
อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง

เกณฑ์หลักสูตรการฝึกอบรม

1.1 ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) หลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อยอด เพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญ
ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง

(ภาษาอังกฤษ) Fellowship Training in Ophthalmic Plastic and Reconstructive Surgery

1.2 ชื่อวุฒิบัตร

ชื่อเต็ม

(ภาษาไทย) วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมอนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและ
เสริมสร้าง

(ภาษาอังกฤษ) Diplomate of the Thai Subspecialty Board of Ophthalmic Plastic and Reconstructive
Surgery

ชื่อย่อ

(ภาษาไทย) วว. อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง

(ภาษาอังกฤษ) Diplomate, Thai Subspecialty Board of Ophthalmic Plastic and Reconstructive Surgery

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 270 ถนนพระราม 6
ราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 โทรศัพท์ 022011526 โทรสาร 022011516 การฝึกอบรมนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดย
ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย โดยภาควิชาฯ จัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาหลังปริญญา เป็นผู้ดูแลการจัด
การศึกษาตามหลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อยอด เพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบ
วิชาชีพเวชกรรม อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง โดยมีคณาจารย์ประจำหลักสูตรเป็นผู้ดำเนินการ

คณะกรรมการการศึกษาหลังปริญญา ประกอบด้วย (คำสั่ง 3/2551 ลงวันที่ 8 มกราคม 2551)

รศ. ภฤศ หาญอุตสาหะ

รศ. อนุชิต ปุญญทลิ่งค์

รศ. อามัทรสา เล็กสกุล

อ. วรินทร์ จักรไพบวงค์

อ. พรชัย	มโหศวริยะ
อ. พิเศษฐ์	ปรีชาวัฒน์
อ. เกวลิน	เลขานนท์
นางศิริลักษณ์	จิยะพานิชกุล

1.4 หลักการและเหตุผล

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เริ่มจัดการศึกษาวิชาจักษุวิทยา ในระดับ แพทยศาสตรบัณฑิต และจัดฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาจักษุวิทยา มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2511 ทั้งนี้ ภาควิชาฯ มีวิสัยทัศน์ที่ จะเป็นสถาบันฝึกอบรมชั้นนำ และมีคุณภาพในระดับสากล สำหรับการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ภาควิชาฯ ได้เปิดหลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาจักษุวิทยา โดยผลิตจักษุแพทย์ที่มีคุณภาพในระดับสากล ทั้งนี้โดยมี เกณฑ์ขั้นต่ำตามที่ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย และแพทยสภา กำหนด โดยมุ่งผลิตจักษุแพทย์ที่มีความรู้คู่ คุณธรรม เพื่อตอบสนองของความต้องการของประเทศ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าและวิทยาการใหม่ ๆ ในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่เป็นโรคทางจักษุวิทยามีเพิ่มขึ้นอย่างมาก ผู้ป่วยทางจักษุวิทยาบางส่วนเป็นโรคที่ซับซ้อน จำเป็นต้องมีแพทย์ผู้ดูแลรักษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในทางลึก เฉพาะโรค สำหรับโรคทางจักษุวิทยาตกรุ่นและเสริมสร้าง เป็นกลุ่มโรคที่มีความซับซ้อนเกินกว่าจักษุแพทย์ทั่วไปจะ สามารถให้การดูแลรักษาได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โรคในกลุ่มนี้มีทั้งที่เป็นเนื้องอกในเบ้าตา ต้อตราง (Medical retina) และโรคจอตาที่มีการผ่าตัด (Surgical retina) โรคเนื้องอกของคอรอยด์และจอตา (Chorioretinal tumor) เป็นต้น

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เล็งเห็นความสำคัญของอนุสาขาจักษุวิทยาตกรุ่น และเสริมสร้าง ได้เริ่มเปิดรับจักษุแพทย์เข้ามารับการฝึกอบรม โดยระยะแรกใช้ระยะเวลาการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 ปี เริ่ม ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 ต่อมาภาควิชาฯ เห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรจักษุวิทยาตกรุ่นและเสริมสร้าง มีมากขึ้น จึงขยายเวลา การฝึกอบรมเป็นเวลา 2 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2552 หลักสูตรฉบับนี้เป็นฉบับปรับปรุง โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป

1.5 กำหนดการเปิดฝึกอบรม

เริ่มต้นการฝึกอบรมในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป

1.6 คณะจารย์

คณาจารย์ผู้จัดการฝึกอบรมตามหลักสูตร เป็นผู้ได้รับหนังสืออนุมัติ หรืออนุมัติบัตรแสดงความรู้ความชำนาญ ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาจักษุวิทยา ผ่านการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อยอดอนุสาขาจักษุวิทยาตกรุ่น และเสริมสร้าง หรือปฏิบัติงานเฉพาะทางในด้านนี้มาจนมีความเชี่ยวชาญ โดยอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานเต็มเวลา ได้แก่

รศ.นพ.อนุชิต	บุญญทลิ่งค์
นพ.พรชัย	มโหศวริยะ
พญ.วีรวรรณ	โชคทวีศักดิ์
รศ.นพ.ทวิกิจ	นิมวรพันธุ์

และมีอาจารย์พิเศษ มาช่วยสอน ได้แก่

1.7 จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ภาควิชาจักษุวิทยา รับจักษุแพทย์เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อยอด เพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง ปีละ 1 คน

1.8 คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.8.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องได้รับหนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาจักษุวิทยา จากแพทยสภา หรือ จากต่างประเทศที่มีมาตรฐานเทียบเท่าหรือ

1.8.2 มีหนังสือรับรองว่าได้สอบผ่านเพื่อหนังสืออนุมัติหรือวุฒิบัตรสาขาจักษุวิทยาเรียบร้อยแล้ว

1.8.3 ผ่านการคัดเลือกจากคณาจารย์ของภาควิชา

1.9 ระยะเวลาการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมมีระยะเวลา 2 ปี

1.10 วัตถุประสงค์

เพื่อให้แพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วมีความรู้ความชำนาญในการวินิจฉัยและรักษาโรคทางด้านจักษุวิทยา ตกแต่งและเสริมสร้าง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันหรือแก้ไขภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เป็นจักษุแพทย์ที่ดี มีจริยธรรม สามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในระดับสากล และสามารถปฏิบัติงานได้ในบริบทของการให้บริการทางสาธารณสุขของประเทศ

ผู้เข้าฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้

1.10.1 สามารถอธิบายความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโรคจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง ได้

1.10.2 สามารถอธิบายสาเหตุ พยาธิกำเนิด พยาธิสรีรวิทยา การดำเนินโรคและภาวะแทรกซ้อนของโรคจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง ตลอดจนระบาดวิทยาของโรคได้

1.10.3 สามารถตรวจ วินิจฉัย และแปลผลการตรวจพิเศษต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโรคจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง ได้

1.10.4 สามารถให้การรักษาโรคทางจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง ที่พบบ่อย และเป็นปัญหาสาธารณสุขได้ ทั้งการรักษาโดยใช้ยา การใช้เลเซอร์ การผ่าตัดรักษา รวมทั้งการรักษาวินิจฉัยอื่น ๆ

1.10.5 สามารถสอน ให้คำแนะนำบุคลากรทางการแพทย์ นักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน ตลอดจนผู้ป่วย และญาติได้

1.10.6 สามารถทำการศึกษาวิจัย ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และนำผลการค้นพบทางวิชาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยได้

1.10.7 สามารถอธิบายความคุ้มค่าของการรักษา ตลอดจนสามารถปฏิบัติงานภายใต้ระบบการให้บริการทางสาธารณสุขของประเทศได้

1.10.8 เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และดำรงตนอย่างเหมาะสมในวิชาชีพได้

1.11 เนื้อหาสังเขปของการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลา 2 ปี โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้ เนื้อหาตามหลักสูตรที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรทราบและปฏิบัติได้ ได้แก่

1.11.1 ด้านความรู้ทางการแพทย์ (Medical Knowledge)

1. ความรู้พื้นฐาน (Basic Science)

- Anatomy of the eye and associated structures (with focus on orbit, lacrimal gland, lacrimal drainage passage, eye lids and associated structures)
- Physiology
- Biochemistry, microbiology, genetics, embryology, pathology
- Basic science associated with diagnosis and management (includes physics, optics, ophthalmology including head and neck imaging, pharmacology, principles of reconstruction)
- Basic epidemiology, research methodology, public health ophthalmology, and health economics

2. ความรู้ทางคลินิก (Clinical Science)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโรคทางด้านจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคที่พบบ่อย และมีความสำคัญทางจักษุสาธาณสุข ทั้งในด้านอาการและอาการแสดง ระบาดวิทยา สาเหตุ พยาธิกำเนิด พยาธิสรีรวิทยา การดำเนินโรค การป้องกัน และการดูแลรักษา ตลอดจนภาวะแทรกซ้อน

- Diseases of the eye lid (ptosis and lid position disorders, lid contour disorders, trichiasis, etc.)
- Inflammatory diseases of the orbit and lacrimal gland
- Tumors of the eye lid, orbit and ocular adnexa
- Lacrimal drainage pathway abnormalities
- Trauma
- Deformities of the orbit and ocular adnexa

1.11.2 ด้านการดูแลรักษาผู้ป่วย (Patient Care)

1. สามารถซักประวัติ ตรวจร่างกาย สั่งและแปลผลการตรวจพิเศษ เพื่อให้สามารถให้การวินิจฉัย และวินิจฉัยแยกโรคที่เกี่ยวข้องกับจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้างได้

- History taking
- Ophthalmic examination using slit-lamp, non-contact lenses, and contact lenses
- Ophthalmic imaging (ultrasound, posterior segment photography and angiography, ophthalmic coherence tomography, scanning laser ophthalmoscopy)
- Other investigation (visual field, electrophysiology, CT scan, MRI, blood tests, etc.)

2. สามารถให้การรักษาโรคทางด้านจักษุวิทยาตบแต่งและเสริมสร้าง และติดตามผลการรักษาได้

- Medical treatment (systemic, topical, periocular, intraocular)
- Surgical treatment (eye lid surgery, orbit and lacrimal gland surgery, lacrimal passage surgery)
- Treatment and follow up plan

1.11.3 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อความเป็นวิชาชีพ (Professionalism)

- Practice with compassion, empathy
- Behave respectfully with patients, relatives, and other health care team members
- Shows ethical behaviors and commit to excellence

1.11.4 การวิจัย (Research)

สามารถอ่านและประเมินค่างานวิจัย และนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วย มีส่วนร่วมในการทำการวิจัย และมีงานวิจัยหรือผลงานวิชาการอย่างน้อยหนึ่งเรื่อง

1.12 วิธีการฝึกอบรม

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี จัดการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน และแพทย์ประจำบ้านต่อยอดทางจักษุวิทยาสาขาต่าง ๆ ร่วมกัน โดยจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

- การบรรยาย (lecture)
- Journal club
- Interesting case
- Topic review

แพทย์ประจำบ้านต่อยอด อนุสาขาจักษุวิทยาตบแต่งและเสริมสร้าง จะต้องนำเสนอ journal club, interesting case และ topic review อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. การดูแลผู้ป่วยในเวลา

ภาควิชาจักษุวิทยา จะจัดให้แพทย์ประจำบ้านต่อยอด อนุสาขาจักษุวิทยาตบแต่งและเสริมสร้าง ปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยตามอาจารย์ที่ปรึกษา โดยจัดเปลี่ยนสายอาจารย์ที่ปรึกษาทุก 4 เดือน ภาควิชาจะจัดตารางปฏิบัติงานให้ผู้รับการฝึกอบรม ออกตรวจผู้ป่วย ณ หน่วยตรวจผู้ป่วยนอก คลินิกเฉพาะโรค ดูแลผู้ป่วยในหอผู้ป่วยจักษุวิทยา รับปรึกษาผู้ป่วยจากต่างแผนก และเข้าห้องผ่าตัด ทั้งนี้ ภาควิชาจะจัดตารางปฏิบัติงานให้ โดยทั่วไปจะจัดให้แพทย์ประจำบ้านต่อยอดได้ ออกตรวจผู้ป่วยนอกสัปดาห์ละ 2 คาบ และเข้าห้องผ่าตัดสัปดาห์ละ 2 คาบ

ทั้งนี้ ภาควิชา ตั้งเป้าหมายไว้ว่าในภาพรวม แพทย์ประจำบ้านต่อยอด อนุสาขาจักษุวิทยาตบแต่งและเสริมสร้างจะได้รับประสบการณ์ดังต่อไปนี้ เป็นขั้นต่ำ

Patient examination

600 ราย/ปี

นอกจากนี้ ภาควิชา จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นขั้น ๆ โดยเฉพาะในการผ่าตัดรักษาผู้ป่วย ในระยะแรก แพทย์ประจำบ้านต่อยอด จะเข้าช่วยผ่าตัด และสังเกตขั้นตอนการผ่าตัดจากอาจารย์ จากนั้นจึงจะเริ่มให้ทำผ่าตัดจากง่าย

ไปสู่ยาก โดยในปีที่หนึ่ง จะเริ่มทำหัตถการ eye lid surgery, enucleation, evisceration, dermis fat graft, dacryocystorhinostomy เป็นต้น จากนั้นจะค่อย ๆ พัฒนาไปทำการผ่าตัดที่ซับซ้อนขึ้น เช่น orbital reconstructive surgery ในปีต่อไป

3. การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ

ภาควิชาจักษุวิทยา จะจัดตารางให้แพทย์ประจำบ้านต่อยอด อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้างอยู่เวรรับปรึกษาผู้ป่วยฉุกเฉินนอกเวลาราชการ อย่างน้อยเดือนละ 4 เวร เพื่อจะได้มีประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน

4. การเลือกไปดูงาน หรือฝึกปฏิบัติงานนอกภาควิชา (elective)

เนื่องจากการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อยอด อนุสาขาจักษุวิทยาตกแต่งและเสริมสร้างถือเป็นการศึกษาฝึกอบรมระดับสูง ภาควิชาจักษุวิทยาสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอไปดูงาน หรือฝึกปฏิบัติงานนอกภาควิชาได้ เป็นเวลา 3 เดือน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ในด้านที่สนใจ โดยอาจขอไปดูงานในภาควิชาอื่นภายในคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี หรือไปดูงานในสถาบันอื่น ทั้งในและนอกประเทศ โดยจะต้องแจ้งขออนุมัติภาควิชาล่วงหน้า 3 เดือน เมื่อภาควิชาอนุมัติแล้วจึงจะสามารถไปดูงาน หรือฝึกปฏิบัติงานนอกภาควิชาได้

5. การเข้าร่วมประชุมวิชาการ

แพทย์ประจำบ้านต่อยอด สามารถเข้าร่วมประชุมวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กว้างขวางและทันสมัยยิ่งขึ้น ได้แก่การประชุมวิชาการของคณะฯ การประชุมวิชาการประจำปี ของราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย ตลอดจนการประชุมวิชาการอื่น ๆ ทั้งภายในและนอกประเทศ โดยควรขออนุมัติจากภาควิชาล่วงหน้า 1 เดือน ทั้งนี้ ภาควิชามุ่งหมายให้แพทย์ประจำบ้านต่อยอด สามารถไปนำเสนอผลงานวิชาการ ในการประชุมวิชาการดังกล่าวด้วย

1.13 การประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี จะจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ที่เข้ารับฝึกอบรม ดังนี้

1.13.1 การประเมินระหว่างการฝึกอบรม (In-training evaluation)

ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มีระบบในการประเมินแพทย์ประจำบ้านต่อยอด ในระหว่างการฝึกอบรม โดยประเมินในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

การดูแลรักษาผู้ป่วย (Patient care)

ความรู้ทางการแพทย์ (Medical knowledge)

การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อความเป็นวิชาชีพ (Professionalism)

การเรียนรู้และพัฒนาตนจากการปฏิบัติงาน (Practice-based learning & improvement)

ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal & communication skill)

สามารถปฏิบัติงานภายใต้ระบบสุขภาพได้ (System-based practice)

ทักษะการผ่าตัด (Surgical skill)

การประเมินระหว่างการฝึกอบรม เพื่อดูความก้าวหน้าของผู้รับการฝึกอบรม ค้นหาปัญหาและหาโอกาสพัฒนา เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.13.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม

ลงนาม

(รศ.นพ.ภฤศ ชาญอุตสาหะ)

ประธานคณะอนุกรรมการการศึกษาหลังปริญญา

ลงนาม

(รศ.นพ.รุ่งโรจน์ เลิศวิทยาสกุล)

หัวหน้าภาควิชาจักษุวิทยา